

ZAKAJ MOŠKI NE JOČEMO?

Prekleti ponos! Jebeni moški ego iz najčistejšega jekla. Mi močni, mi vsemogočni, mi jezni, vendar nikoli šibki. V sebi pa prestrašeni, ranjeni, nemočni. V resnici jočemo, včasih v sebi, pogosto skrivaj in redko odkrito. Danes so tudi nam tekle solze, odkrito v skriti temi kinodvorane. In Sebastjan je priznal, da se je med branjem scenarija razjokal. Dvakrat. Da, to je zapis vtisov po projekciji filma *Moški ne jočejo* režiserja Alena Drljevića na letošnjem Ljubljanskem mednarodnem filmskem festivalu in kaj je bolj mednarodnega od jugoslovanske koprodukcije 20 let po koncu balkanske morije? Brez romantike, brez pogošne nostalgije za raznežene pijance, brez olepševanja, direkt na gobec! Mednacionalna psihodrama na Jahorini.

Stiki, ki sem jih v svojih letih dela z ljudmi imel z uniformiranimi moški, me je utrdila v prepričanju, da s tem, ko si nadenemo barve svoje ekipe, čete ali policijske enote, postanemo nekdo. Nekdo »kao« več. Nekateri nosijo svoje orožje nizko na boku, vsem vidno, kot mali Klinc Vzhodnegozdni iz Spodnje Dobre pri Drežnici. Takrat mali mož naenkrat postane velik in pomemben. Samo na videz. Moški v vojno in spopade odhajamo s pesmijo na ustih, prešerni in oholi, vračamo se strti in poraženi.

Čisto vsi. Ker nas lastno nasilje zaznamuje, ker ni lahkih odločitev in ker pritisk na sprožilec v realnosti ni enak igrici na playstationu. Tega naši voditelji ne povedo, tega ni v priročniku za pogumne moške, da se včasih enostavno userješ ali bruhaš v kotu. 120 kilogramski mož, tetoviran in pobrite glave se je po posredovanju, ki ga je od njega zahtevala služba, da je namreč ločil dva tipa, ki sta se nožkala do krvi, naslonil na zid postaje. Zavrnil je ponujeno kavo in pogovor, ker on pač tega ne potrebuje. Potem se je ob zidu sesedel kot prazna vreča za moko, ulegel se je na tla kot otrok. Ne, zajokal ni, le neskončno ga je bilo sram, da je drugim pokazal šibkost. Eh, kako daleč smo od iskrenosti!

Ne, moji spomini niso vojni. Nisem bil v vojski in ker sem Slovenec, so moji spomini na našo desetdnevno vojno sestavljeni iz plezanja čez barikade na Dolgem mostu, gledanja televizije, kjer sem zagledal glavo znanca iz osnovne šole, kako leze iz gorečega tanka in opazovanja preletavanja MIGov. Nič posebnega. Nič v primerjavo z brati in sestrami južneje od nas. Težko se primerjamo z grozotami teh nekaj sto kilometrov od nas. Naše vojne so drugačne, mogoče tudi naporne in travmatične, vendar nekoliko manjše, moramo priznati. Prekleti Slovenci smo raje trgovali z orožjem, da so se naši včerašnji bratje lahko pobijali in si zadajali rane, ki se celijo še danes.

Moški ne jočejo je enkrat film. Je zame dejansko najboljši vojni film iz območja bivše Jugoslavije. Neposreden, krut in brez izstreljenega naboja, kot je lucidno ugotovil režiser Alen v Portorožu. Je tudi bosanski (a se tako napiše ali moram korektno napisati bošnjaški?) kandidat za Oskarja in noro držim pesti, da pride v ožji izbor. Ja, navijam tudi za Rudarja, seveda, vendar za Moške navijam še malo bolj. Zakaj? Ker v tem filmu vse deluje. Zgodba, kamera, montaža, režija ... in seveda igra! Dragi moji in drage moje, tukaj je nabrana skupina nenormalno talentiranih ljudi, ki skozi zelo osebno zgodbo očitno čistijo tudi svoje duše. In to ni samo igrilstvo, to ni tisto, kar te naučijo na Akademijah, to je življenje. Ne, fantje so popolni. Res odlični Sebastjan Cavazza kot realno odigrani psihoterapevt za psihodramo, živalski Leon Lučev (madona, dve njegovi vlogi sta v igri za zatega strica) kot Valentin in liki Srb Miki, Ahmed, Jasmin, Merim, Josip in še naš Petko za povrh kot Hrvat Andrija. Noro sem srečen, da se v film našega prostora vračajo zgodbe, vrača tudi naturalizem na zelo brutalen način. Tukaj ni prostora za blef, tukaj ni larpurlartizma in vzvišene poze salonskega intelektualca, tukaj gre zares. To cenim in solze tečejo tudi zato, ker je to pač res film in ne onanija. Čestitke celotni ekipi, iz vseh držav, entitet in jezikov. Po Nikogaršnji zemlji Denisa Tanovića je čas za še eno svetovno zmagoslavje sodelovanja narodov tega polotoka, Balkana.

Letos sem že štirikrat jokal ob filmih, ki imajo povsem ali vsaj delno slovenski podpis: pri Ivanu Mikija Burgerja (in bom spet v soboto, ko pride na Life), pri Družini Roka Bička (in bom spet, ko bo film krožil po Sloveniji), pri Družinici Jana Cvitkovića (in bom vedno, ko bom videl »tisti prizor«) in danes zvečer zaradi teh norih Balkancev, ki so razgalili vse, samo jokali so bolj malo. Najraje bi vam jebal vse po spisku, da mi ne pustite mirno spati in živeti v tem malem slovenskem mehurčku, seveda pa sem vam v resnici hvaležen. Za mali trenutek se počutim bolj živega in bolj človeškega, mogoče tudi zato, ker živim v iluziji, da razumem, kaj se vam je dogajalo. Seveda je to laž, vendar prijetna laž. Ja, dotaknili ste se nas, fantje z Jahorine. Leon, ti boš pa enkrat povedal, kako je biti v enem letu tako

Mehmedalija kot Valentin, ker to lahko naredi samo »ljudina«. Ajde srečno vam na festivalih, razturite jih vse po spisku, vseh 66 festivalov po svetu, zaslužite si!

P.s. Vsem bolj občutljivim bralcem se iskreno opravičujem zaradi težkih besed, celo kletvic, vendar ne znam drugače. Boste že preživeli ...